

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Diff. 5. An Logica sit ars an facultas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

RESPONDEO. Domum scientificè ædificabilem, exigere scientificè ædificari, & dirigi ab illa vel simili demonstratione, quantumvis domus, simpliciter non exigit fieri, & dirigi in sui positione, aliqua demonstratione; neque enim implicat ut fiat domus à fabro, non scientificè operante. Addo posse plura exigere demonstrationem de domo faciendâ, quàm exigit ipsa domus, hinc demonstratio exigit esse spiritualis, non verò domus, Syllogismus item non exigit fieri à Logica artificiali, cum possit fieri ab ipso intellectu, licet agre & cum difficultate, & tamen Logica artificialis, de Syllogismo, necessario & essentialiter respicit Syllogismum.

Ceterum quando nego Logicam esse speculativam, non ago hic de Logica, prout à Professoribus traditur, nam ita accepta habet multas materias metaphysicas, adeoque speculativas, sed ago de Logica, in quantum agit de terminis, propositionibus, argumentatione &c.

DIFFICULTAS V.

An Logica sit ars, an facultas.

SUPPONO I. Aristotelem 6. Metaph. cap. 4. Artem ita definivisse. *Est habitus cum recta ratione effectivus, circa ea, quæ esse possunt & non esse, quorum principium est in eo, qui facit non in eo quod efficitur.*

SUPPONO II. Quid sit actio quid factio, & dico in primis has duas voculas condistinctas esse ab Aristotele 9. Metaph. ut cum citat Suarez. disp. 44. Sec. 13. num. 28. 1. Per actionem significatur actus moraliter dirigibilis, per factionem verò significatur actus artificiosè dirigibilis. Hunc sensum Aristoteles innuit 6. Metaph. cap. 1. ubi dicit: *Idem esse agibile & eligibile.* 11. Per actionem sumit Aristoteles, actus immanentes, per factionem autem actus transeuntes, sumitur hæc acceptio ex 9. Metaph. cap. 9. 111. Per actionem significatur actio quæ non relinquit post se opus. Factio autem significat actionem quæ relinquit post se opus externum, ita innuit Aristoteles lib. 1. Magnorum Moralium cap. ultimo.

SUPPONO III. Aristotelem divisisse artes in serviles seu Mechanicas, qualis est futoria, fatoria &c. & in liberales qualis Rethorica, Poetica &c. & in medias qualis architectonica, militaris, nautica &c. His suppositis.

DICENDUM EST I. Logicam prout dirigit operationes sine demonstratione esse propriè artem. Ita Suarez initio disp. 36. Vasquez. Rubio contra Vallium.

PROBATUR I. Ratione fundata in divisione habituum facta ab Aristotele. Logica prout dirigit operationes sine demonstratione neque est prudentia, cum non dirigat actus prout sunt moraliter honesti, neque est scientia practica,

cum supponatur procedere non demonstrativè. Neque est habitus principiorum, cum attendat etiam ad Conclusiones neque est tunc cum dirigit scientia speculativa, cum directio sit Praxis. Ergo est Ars.

RESPONDEBIS. Sufficit quod revocetur ad scientiam, sed

CONTRA EST. Non potest revocari ad scientiam, quod nullo modo est scientia, sed quod demonstrativè non procedit ut hic supponitur Logica non procedere demonstrativè. Ergo non potest revocari ad scientiam. Per hoc tamen non nego diverso respectu, prout scilicet demonstrativè procedit Logica, illam esse scientiam.

PROBATUR II. Habitus cum recta ratione factivus, est Ars. Sed Logica est habitus cum recta ratione factivus. Ergo est Ars. Major est Aristotelis. Minor probatur. Habitus qui habet pro objecto actiones artificiosè dirigibiles, est habitus factivus. Sed Logica habet pro Objecto operationes artificiosè dirigibiles. Ergo &c. Minor inferius probabitur. Major autem probatur autoritate Aristotelis, qui 6. Metaph. cap. 1. factionem appellat artificiosam directionem.

PROBATUR III. Omne practicum est aut factivum aut activum. Ergo & Logica aut est factiva aut activa. Sed non est activa, non enim est circa voluntatis actus. Ergo est factiva. Omne factivum est ars. Ergo & Logica est ars. Confirmatur. Ob quamcunque rationem habitus versans circa materiam externam est Ars, ob eandem benè potest dici esse Arsetiam habitus, quia habet pro materia operationes immanentes, circa quas non demonstrativè versatur.

OBJICITUR I. Ars est circa factibilia quæ relinquunt post se opus. Logica non est circa factibilia, quæ relinquunt post se opus. Ergo Logica non est Ars.

RESPONDETUR. Negango Majorem, non enim hoc exigebat Aristoteles, ut vidimus supposito primo.

OBJICITUR II. Si Logica esset Ars non esset scientia. Sed est scientia. Ergo non est Ars.

RESPONDETUR. Diverso respectu habitum practicum, posse esse scientiam, & posse esse artem, erit scientia in quantum demonstrativè procedit; erit Ars quatenus inducit formam quandam artificiatam per sua dictamina & regulas, quando verò negat Aristoteles, Artes esse scientias, negat hoc de artibus vel mechanicis, vel de artibus reduplicativè acceptis.

OBJICITUR III. Si Logica esset Ars, & simul scientia. Ergo omnis Ars potest esse scientia.

RESPONDEO. Nullam esse consequentiam, quia est à particulari ad universalem, & sicut mala est hæc consequentia. Petrus sedet. Ergo omnis homo sedet. Mala item ista. Metaphysica est sapientia. Ergo & omnes alii habitus. Ita

† Dd

6c

& ista Consequentia est nulla, Logica, ita est Ars, ut simul sit scientia. Ergo & omnis Ars, potest esse scientia. Porro non convenit (ut dixi supra) aliis artibus procedere modo scientifico, & demonstrativo, quod quia competit Logicæ, hinc Logica ita est Ars, ut simul sit scientia.

INSTABIS. Bona est hæc consequentia. Petrus est homo rationalis. Ergo & omnis homo est rationalis. Ergo etiam bona est hæc consequentia. Logica, quæ est Ars, potest esse scientia. Ergo & reliquæ possunt esse scientiæ.

RESPONDETUR. Negando consequentiam, & dico bonam esse consequentiam à particulari ad universale, quando prædicatum convenit subiecto reduplicativè accepto v.g. Bucephalus qua Bucephalus, est hinnibilis. Ergo & omnis equus est hinnibilis. Mala autem hæc consequentia. Pegasus currit. Ergo omnis equus currit, quia currere non competit subiecto reduplicativè accepto. Cum ergo Logicæ, qua Ars est, non competat hoc prædicatum: Scientia, ideo quantumvis illa sit scientia, malè inferretur alias artes esse scientias.

OBJICITUR IV. Si Logica est Ars. Ergo & Physica & Metaphysica est Ars. Sequela probatur. Ideo Logica est Ars, quia efficit operationes rectas. Sed etiam Physica & Metaphysica efficit operationes rectas. Ergo &c.

RESPONDETUR. Negando Sequelam. Logica enim non ideo est Ars, quia operationes rectas efficit elicitive, sed quia efficit operationes rectas directive & regulative, quod nulli competit, præter Logicam.

INSTABIS. Ethica non est Ars. Ergo neque Logica.

RESPONDETUR. Negari posse quod in re, Ethica non sit Ars, inducit enim formam quandam bonitatis, in voluntatis actus, per sua dictamina.

OBJICITUR V. Si Logica esset Ars, deberet habere pro objecto ea quæ esse, & non esse possunt, & quorum principium in nobis est. Sed Logica non habet objectum tale, versatur enim circa universale, cuius principium non habetur in nobis.

RESPONDETUR. Logicam qua scientia est, versari circa universale, secus qua Ars.

DICENDUM EST II. *Dari suppositiones in quibus Logica non potest appellari facultas.*

PROBATUR. Conclusio, quia si per facultatem, intelligas potentiam naturalem dantem simpliciter posse, hoc sensu Logica artificialis, non est facultas. Ratio, quia Logica artificialis est solum facilitans, & solum præsupponens, non dans posse, si per facultatem, intelligas dispositionem indifferentem, ad bonum & malum, verum & falsum, hoc sensu Logica, non est facultas. Ratio, quia Logica est virtus intellectus, si virtus intellectus, debet esse dispositio perfecti ad optimum; si per facultatem, intelligas habi-

tum probabiliter non nisi circa utramque partem discursivum, hoc sensu Logica non est facultas; Ratio, quia artificium formæ non est probabile, sed demonstrativum & necessario concludens posito assensu præmissarum.

DICENDUM EST III. *Posse suo modo Logicam appellari facultatem.*

PROBATUR. Quia nomine facultatis venit etiam facilitatio potentiae ad actum perfectum, ut videre est in facultate Oratoria, Poetica &c. Jam autem faciliat Logica potentiam in definiendo, dividendo, &c.

QVÆSTIO II.

De Differentia Logicæ.

Differentia Logicæ petenda ex objecto, hoc autem aliud est Materiale, aliud Formale.

DIFFICULTAS I.

De Objecto materiali Logicæ.

Materia Physica habet rationem prioris respectu formarum materialium, quæ educuntur è potentia Materiæ, habet etiam rationem prioris respectu animæ rationalis, quia quamvis anima rationalis creetur, creatur tamen ad exigentiam dispositionum in Materia receptorum, ratione quarum exigentiarum Materia, etiam respectu animæ rationalis, habet rationem prioris. Ex hac proportionem objectum materiale, præ formali, habet rationem prioris. Hinc etiam de objecto materiali, præcedet tractatio, tractationem de objecto formali.

Punctum Difficultatis I.

An Operationibus Intellectus competat esse materiale Objectum Logicæ.

DICENDUM EST. Operationes intellectus esse objectum Logicæ, ita Schola Thomistica & Nominales cum illis Suar. disp. 19. Metaphysica.

PROBATUR I. Conclusio autoritate Aristotelis, qui Logicæ suæ partialis quam elaboravit, objectum, ponit operationem intellectus, hoc est argumentationem, totusque est de reliquo in præscribendis regulis definitionis, divisionis, adeoque dirigendis operationibus intellectus. &c. Idem sentit D. Th. I. postter. lect. 1. *Sicut ex hoc quod Ratio de actu manus ratiocinatur, adinventum est ars edificatoria vel fabrilis, per quam homo ordinatè & faciliter huius actus exercere potest. Eadem ratione Ars quædam necessaria est, qua sit directiva ipsius actus rationis, per quam scilicet homo in ipso actu rationis ordinatè & faciliter & sine errore procedat, & hæc est Ars Logica, id est rationalis scientia, qua non solum rationalis est, ex hoc quod*